

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vammaisen potilaan hoidon rajaamisesta terveydenhuollossa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mari Rantasen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 7/2019 vp:

Mitä asianomainen ministeri aikoo tehdä, että perustuslain, YK:n vammaissopimuksen sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukainen vammaisten ihmisten syrjittäminen toteutuu terveydenhuollossa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vaikeavammaisen henkilön oikeus hyvään terveyteen ja hyvään sairauden hoitoon on yhdenvertainen niiden henkilöiden kanssa, joilla ei ole vaikeaa vammaa. Perustuslain 6 § turvaa kaikille yhdenvertaisuuden lain edessä ja 7 § oikeuden elämään. Perustuslain 19 § turvaa jokaiselle oikeuden välttämättömään huolenpitoon sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Välttämättömällä huolenpidolla tarkoitetaan sellaisia palveluja, joilla turvataan ihmisarvoisen elämän edellytykset.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaan jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata.

Hoidon rajaamisessa on kysymys kaikkia potilaita yhtäläisesti koskevasta lääketieteellisestä arvioinnista, joka perustuu hoidolliseen sekä eettiseen harkintaan. Lääketieteen yksi eettinen perusajatus on se, että hoito ei saa olla haitallisempi kuin sairaus. Samoin hoidon tulisi olla sellainen, että se ei vain pitkitä potilaan kärsimystä. Eri tilanteissa rajankäynti voi olla vaikeaa, ja harkittavaksi voi tulla se, että pidättäydytään raskaista hoidoista, jos niillä ei ole saavutettavissa potilaan tila paranemista.

YK:n vammaisyleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista.

Hoidon rajaamisen asiayhteydessä erityisen merkityksellisiä ovat sopimuksen 10 ja 25 artikla. Sopimuksen 10 artikla koskee oikeutta elämään. Sen mukaan sopimusvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen, että vammaiset henkilöt voivat nauttia tästä oikeudesta tehokkaasti ja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Terveyttä koskevan 25 artiklan mukaan vammai-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 7/2019 vp

silla henkilöillä on oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyden tasoon ilman syrjintää vammaisuuden perusteella. Artiklassa kielletään terveydenhuoltopalvelujen epääminen vammaisuuden perusteella.

Hoidon rajaamisessa korostuu lääketieteellisen arvioinnin ja potilaan oikeuksien keskinäissuhteen yleinen merkitys. Erityistä huomiota on kiinnitettävä potilaan tai hänen laillisen edustajansa oikeuteen saada ymmärrettävä selvitys hoitovaihtoehdoista ja niiden perusteista sekä vaikutuksista, samoin kuin oikeuteen vaikuttaa hänelle annettavan hoidon sisältöön. On ilmeistä, että näissä tapauksissa liikutaan syvällä potilaan itsemääräämisoikeuden ja yhdenvertaisten oikeuksien ydinalueella, jolloin potilaan ja hänen läheistensä kohtaamisen ja osallisuuden merkitys korostuu.

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelmaan on kirjattu, että lainsäädännöllä vahvistetaan sosiaali ja- terveydenhuollon palvelujen käyttäjien itsemääräämisoikeutta. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan asiakkaan ja potilaan asemaa ja oikeuksia koskevaa kattavaa lainsäädännön uudistusta. Valmistelun yhteydessä tullaan arvioimaan hoidon rajaamista koskevan arvioinnin perusteita sekä tapoja, joilla potilaan itsemääräämisoikeutta voidaan vahvistaa.

Helsingissä 25.6.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru